

מִנְיַן נִוְתָן יִשְׂרָאֵל

א.
 לב מי לא עלץ לתפארת כהוה של
 ג. שני אור, שנתגלתה ב, מנגינות
 ישראל" שבספר "גשרים". לב מי לא
 נמלא שמחה לשמע הציבת סקבתו
 הרחבה בלשון העברית, התמונה השני
 בה מרהיבת העין. ההטראת לשח
 קים בשאלות נוי ואדם ובכעיות העולם
 עוררה התפעלות עצומה. הראייה הבר
 קעת, הצפייה המקורית בעתידות עם
 ישראל, הרעידה את כל העצבים. התבר
 עה העזה והמוצקה לחיי יצירה מתוך
 חרות גדולה, לפרצוף אדם. לאומי, הסי
 עירה את הנפש.
 ועם זאת היתה פואימה זו זרה בכל-
 לותה לקורא העברי, צליליה הארורים
 כאילו בקעו מתוך עולמות רחוקים ולא-
 מושגים. יתר על כן, דומה היה, כי
 הרברים, הציורים, על כל יפים ועשרם,
 נובעים לא מנכחי נפשו של המשורר,
 אלא "רוח אחרים פרח מתוך גרונו"
 (י. ח. ברנר), שורות ידועות של
 הפואימה עוררו בלב הקורא רגש התי-
 קומסות, היתה בהן נעימת גנדרנות,
 משהו משום דברנות של סבורה וצל של
 רומנטיקה מעושה.

את הנולד, שהתטיחה אולי אחר כך
 את בעליה. המשורר ציפה כמלוא ראוי
 תו. השירית לתוך הבאר העמוקה האפי
 לה של הדור והגורל ונגלתה לו חזות
 קשה ומועזת. כאן יגין על הלומות
 דור, הנרמסים בסער-אימים, כי ערפל
 קדום סגה מנשית ימי הבינים, לשוב
 לכסות את עין העולם ולפור בסערה
 כצעצועי ילדים את מגילות האהבה
 לאדם ודגלי הדור המנפנים. כאן
 מחאה פיוטית-חזונית כלפי עולם צורר
 ואויב, האומר לנעוץ בישראל את צפרני
 ימי הבינים האלה. כאן גם המנון
 נאדר-אמונים לרוח-ישראל סבא, אמונה
 ביעודו המשיחי של ישראל, שהאיר
 נתיב לגויים, היסם את לבם של האנר
 שיות ולא נתן לה להתמיד בתולדות,
 בגשמי, כומני, עוד לא נמלא תפקידך,
 עם עולם. המהזה עוד לא בא אל קצו.
 על במת העולם עוד תופיעי". גם עיני
 אויבים מצפות בכתר לסוף החזיון
 הנעלה. סולו התם האדיר של ישראל
 יבקע את שריקות הגויים, התחיל תקר
 פת האהבה הגדולה, תקופת הים, לא
 חלמסם משוררים ולא שערסם נביאים.
 את הנבואה הקשה "ימי הבינים מהי
 קרבים" כתב שניאור בשעה שהעולם
 נראה כקופא עדיין על שמרו ללא תמרי
 רוח, השירים וסונימות" נתפרסמו
 לאחר שימי בינים אלה נתקרבו וכאו
 ושתו עלינו בכל אימתם כמעט בכל
 התפוצות. כאן פירוש מציאותי רבי
 אימות. עצב אנושי עמוק,
 כאב-דורות פורץ כאן כמתהת למכבש,
 כאב-עם רדוף-היים, המשתוהה תחת
 סבלו, אפוף-אימה, בוז, ושנאה יוקרת
 כשאלו, הנמסרת מקרוב אלי החוק,
 מפראים אל בני תרבות עד לסוף הדור
 רוח, "במסוות רבות כבר קנאתם לוח
 העברי עבודתכם-להותי, ודרורכם —
 דרור לשברי, כימי בינים שחורים כן
 אלה עתים נאורות" (פעמונים באיי
 הצפון). כאן נעוץ גאולה, כיסופי
 אומה הקרועה מאדמת-מטעה, גרונה
 לחיי גלות, ענות ומידרות, עלבון ויסו-

רים. וכאחר מחאה צורבת על אלה
 מבני עמנו, שעונים טחה טראות את
 בתי-העפר של החלוצים בארץ, ועודם
 נועצים את מגדלי הסנם המדומה בשמו
 משנאייהם ו"מפגרים אחרי נאולתם
 כצבי, שנתעה במשובת-החדק". הביטוי
 השירי מכונס פה ובבוש בתוך גבולות
 הצורה הסונטית המחושבת, ועם זאת
 רוח השירה פורצת מעבר למסגרת, אם
 כי הרברים המחוטבים מרוכזים וצבעם
 שוקט ומאיר באור יקר, אור של
 הזרכבות.

ד.
 הלשון, שנדררה כאילו בעצלתים
 כ"שירים וסונימות" מתחכנת חוסן קרר
 מים, מתעוררת ומתלקחת ב"מחזור
 אוקראינה" ("פרקי יער"). הקולות חול-
 כים וחוקים ונעשים כבירים ומאוימים,
 רועדים וזועמים. נוראות הפרעות
 באוקראינה מתוארות בתמונות, שמי
 עוררות הרגש שן בקצף אין אונים
 ורמעינת אדם כמים. יגון היהודים מתי
 עלה למעלת יגון העולם. האנושיות נתי
 בעת לדיו. מקינות ומסליתות אלה של
 ימינו בוקע קול תרעומת עזה, החותל
 לזועזוע עולם חוטא, המלא רצח וחמס
 ויסורי שאלו. הוא-היא המשך שירת
 הפרעות של ביאליק וטשרניב-
 חובסקי — ביטוי אדיר ונוקב לנקם
 על המציאות והעינויים, שהציקו וענו
 אותנו, חומסי חירותנו ונחלי ערך
 האדם שלנו. הזעם מגיע למעלות התי-
 תיחה של "שפוך חמתך על הגויים"
 ושל כיטחת אלהים אשר "נקח לא
 ינסה".

אך אין תכלית פנימית לשם נקמה
 בלבד. בתאות החריסה בלבד ("לסול-
 הים") אין להתקיים לאורך ימים. וכך
 עובר המשורר מסינת הגלות לרינת
 התחיה בארץ במחזור שירים שב"פרקי
 יער", "משירי ארץ ישראל". מוזכר
 ומפויס. בטללי האביב של המולדת
 המודתרת ונדבק בלהט הגאולה, הוא
 מתעורר ומעורר.

ההרזוים מתמלאים נגינה עממית
 רפה, רבת פשטות וחן של טוב לב
 למראה החלוץ, המושך בעול מחרשה
 עתיקה ופרוקה כעם". רבה הנפשיות
 והעדויות המיוהרת במכירת-ההלהבות
 העמוקה, "מה זרע עם עתיק ונצהו
 הסשומר, מסער שערורות, הלומות
 ורעב", "שער מרצות הגולה", לרפא
 את פצעיו בחולות מולדת עניה". בחד
 זה מגולל לפנינו המשורר את חיי העמל
 של היהודי הצעיר בארץ, את הזון
 הגאולה של עם, כי יקום לחיים, לחיי
 עבודה; בקול עליז ורוכן נושא המשורר
 את ה"בשורה החדשה" שבצלצל מעדר
 ומחרשות ובגדי ברזל נובעים מים,
 החרה מהולה בתונה רפה ושוקטת, כי
 "נאולים אחרי לבוא", והידים הגדולות
 של עמק יזרעאל, הפרושות לחבק עם
 נאולים, "נהלו קרושות", וגם הר תבור
 העללל "פשט זרועות עד לקראת בן
 גדול, נתעה ואלה חכמו רעה"... העצי
 בות כאן עמוקה, כי רכו ידי עובד
 ונקשה נחלת אבות. גם דרך הגאולה
 בארץ, חיי ההנשמה, זרועת דרדל.
 "ואם כשל הנחשל ויפל בעבודת המרד,
 פסחנו ועוב עצמותיו הינעות בדרך,
 שיר כפינו ונפשנו אמולה — אין
 רחמים כדון ואין תמלה בגאולה".

ה.
 עצבות? כן. עצבות עמוקה היא
 המרגיעה את רוחנו, כי היא צרופה
 אמונה ברוח העולם המשהדרת המרחי
 פת מעל חיי העבודה והיצירה. החרוזים
 סתלחטים, המשורר מחזק את ידי
 האחים העובדים: "אל תלונה, הלני-
 צים, אל קול! חזק וחזק! דרך ביצות
 קדחת, טרשים וחול משוך נמשוך
 אכיונים עליונים מחרשת
 העם... אנו צולחים וחורשים, אנו עו-
 לים ויורשים, אנחנו... ונוטף היזע
 ומטפטף הדם, לרכך עדי עד את עפרות
 השממה ולהאדים דמוטיות ולהחזיק
 הקמה... אל תלונה, אל קול! חזק!..."
 חדרה.

ולא כן רושם מנגינות ישראל שבספר
 האחר, "פרקי יער". בשירה זו אתה
 מוצא איוו הרכה פנימית, לא-נחפסת,
 האוסרת אמתיות מיוחדת, נפשיות מיר
 חזת, עדינות מיוחדת. אנו חשים,
 ישבאן אנו מאוינים לקולו הפנימי של
 המשורר, לצלילים הבוקעים מפנימיו
 תו. נילויי החיים בשירה זו הם השאיים
 וצנועים ורוח-כינה ועצב זוחה עליהם.
 פסקה כאן השליכה הקולנית-המתנגדרת
 בכוח, המתעטפת ב"סליפת איבה" ותחי
 תיה באה רוח-החייב, שיסודה האהבה,
 יסוד היסודות של השירה הלירית
 המהורה. אם הפואימה "מנגינות ישר
 אל" ירדה עלינו כמד-מתכת נחכה, הרי
 שורים אלה שב"פרקי יער" הם כמל
 רועה, הקולות שוקטים, מעומקים, צלר
 לים ומזוככים, לכן נוגעים יותר ונוטי
 עים אימון רב.

כמחזור השירים שב"פרקי יער",
 "שירים וסונימות" הסגנון עדינו שוטף
 ונמצרץ. הרברים עורם חתומים בטבעת
 הכות, הצוכים כרגבים מן החומר, שבו
 בנזיות הפואימות הגדולות. כאן המשך
 הביטוי רוח-הדם לנילוי ההירואי שבהו
 הישראלי, ביהוד בבואו לירי התנגשות
 עם הצביעות הגויית. מוטיב זה — ראי-
 שיתו בפואימה "מנגינות ישראל"
 שבספר-השירים "גשרים". שם ניתן
 הביטוי העז לבקשת מקור הים, שעמד
 להסתתם, לאומה, שהגורל גרר-הרכה
 לחיים, וערכי היו רוחה מלניזים את
 מנחת הגויים השאננים. השנאה לישר-
 אל נובעת מזר השפלות והאשפתות,
 שמתוכם הרים כוח היצירה העברית
 את העמים. אליליהם, שנשמרו בירי
 הנצרות, בתה של לרוח העברית, מקרי
 אים את קנאת העקרות ונוטעים כלב
 עובדיהם לשעבר את המשממה ל"אציל
 עתיק, טהל דם וגדול יחש", שבידו
 הספתחות לאוצרות-המשמה. רומא
 האלילית סגה לתוכה בעל כרחא מרה
 שי לבם של נביאי ישראל ומחלומות
 אורם. על חמתם של הגויים הוצק לתוך
 כריהם יפיהתני"ך על והרו ועצבו.
 טכאן משטמת-הנצה של הגויים אלינו,
 משטמה שהיא כירושת האלילות, המתי-
 עקמה בנו על נסיסתה וחורבנה.

כמשנה-הכות וביתר עומק נמשך מו
 טיב זה בשיר "ימי הבינים מתקרבים"
 שבספר "חזיונות". כאן אינטואיציה
 צרופה המסעירה את הנפש בעין הרואה